

Громадська думка про земельну політику і земельну реформу в Україні. У демократичній державі політики та державні діячі, обираючи стратегію і шляхи реалізації політики в будь-якій сфері, мають брати до уваги думки та позиції громадян. З одного боку, це є передумовою суспільної підтримки будь-яких пропонованих кроків і заходів (отже – передумовою їх успішної реалізації), з іншого – показником, власне, демократичного та соціального характеру держави.

У випадку, якщо громадська думка стосовно певних реформаторських кроків є виразно негативною або суперечливою, влада має вдатися до активної роз'яснювальної кампанії, у рамках якої аргументовано довести суспільству необхідність реформи та її позитивні наслідки для різних соціальних верств і країни в цілому.

З метою з'ясування громадської думки стосовно земельної політики в Україні та готовності суспільства до сприйняття запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення соціологічна служба Центру Разумкова провела тематичне загальнонаціональне соціологічне опитування.

<...>

Можна констатувати таке.

Для розвитку аграрного сектору країни, на думку громадян, держава повинна насамперед сприяти соціальному розвитку села (розвиток мережі шкіл, лікарень, інфраструктури тощо), подоланню корупції, забезпеченню дотацій з держбюджету аграрним виробникам та більш доступних кредитів для сільськогосподарських виробників. Запровадження вільного ринку землі згадується серед необхідних заходів найрідше.

Ставлення громадян до приватної власності на землю сільськогосподарського призначення, розвитку ринку таких земель, права їх вільної купівлі-продажу є суперечливим, у тому числі й через те, що значна їхня частина не ототожнює ці поняття. Часто прихильність до ідеї приватної власності на землю сільськогосподарського призначення пов'язана з переконанням, що вона не передбачає запровадження вільного ринку таких земель і права на її купівлю-продаж.

Відносна більшість громадян вважає, що ринкові відносини в сільськогосподарському секторі можливі за умови переважання державної чи комунальної власності на землю, та виступають за те, щоб віддати перевагу державній і комунальній власності на землю сільськогосподарського призначення з правом її довгострокової оренди приватними особами.

Більшість опитаних вважають, що на цей час не створені передумови для запровадження ринку сільськогосподарських земель в Україні, і відносна більшість громадян – позитивно ставляться до чинного мораторію на продаж

земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Негативне ставлення до купівлі-продажу землі значною мірою зумовлюється тим, що третина опитаних ототожнюють купівлю-продаж землі зі спекуляцією нею.

Сільські жителі більш обережно, ніж міські, ставляться до купівлі-продажу землі. Це може бути пояснено тим, що сільські жителі, рівень доходів яких є нижчим, ніж міських, побоюються, що на земельному ринку вони виявляться неконкурентоспроможними.

Більшість опитаних вважають, що питання про запровадження вільного ринку землі має бути винесене на всеукраїнський референдум, відносна більшість – мають намір проголосувати на цьому референдумі проти запровадження ринку.

Найчастіше громадяни України вважають, що від ухвалення закону про ринок земель найбільше виграють олігархи, державні чиновники, великі сільськогосподарські підприємства, колишні керівники колективних сільськогосподарських підприємств, які стали орендарями земельних паїв колишніх членів цих підприємств.

Підсумовуючи уявлення громадян про те, що саме повинен передбачати закон про ринок земель, можна вирізнити найголовніші позиції, які вони відстоюють. Насамперед – це домінуюче негативне ставлення до купівлі-продажу землі сільськогосподарського призначення.

А за умов, якщо ринок сільськогосподарських земель все ж буде впроваджений, закон повинен забезпечувати насамперед захист прав дрібних і середніх власників, тих, хто самостійно обробляє землю; повинен створювати перепони для спекуляції земельними ділянками, їх нецільового та хижацького використання, для появи великих землеволодінь; забезпечувати прозорість функціонування ринку землі; сприяти зменшенню його бюрократизованості та викоріненню корупції.

Загалом, результати дослідження дають змогу стверджувати, що ставлення громадян до проблем розвитку ринку землі значною мірою формується й надалі формуватиметься залежно від того, наскільки послідовними і прозорими є дії влади в цій сфері та інтереси яких соціальних груп насамперед при цьому враховуються. На сьогодні в Україні переважає негативна оцінка земельної політики влади *(Мищенко М. Громадська думка про земельну політику і земельну реформу в Україні // Національна безпека і оборона. – 2012. – № 1. – С. 3, 19).*